

Kangasala

OKSALLA YLIMMÄLLÄ

Kangasalan kaupungin luonnonsuojelualueet

Sisällysluettelo

1	Kangasalan kaupungin omistamat luonnonsuojelualueet	2
1.1	Pähkinäkallio (YSA041523)	2
1.2	Myllymäen luonnonsuojelualue (YSA041926)	2
1.3	Isolukko (YSA041989 ja YSA042666, YSA254682)	3
1.4	Suoramanjärven lehto (YSA042835)	3
1.5	Hietalahden jalopuumetsikkö (LTA207509)	4
1.6	Hanhiluponkorpi (YSA239444)	4
1.7	Pahakorpi (YSA244547)	5
1.8	Seppälän metsä (YSA248927)	5
1.9	Mäyrävuoren luonnonsuojelualue (YSA254539)	5
1.10	Kirkkojärven rantametsä (YSA254537)	6
1.11	Tervaniemenlahti (YSA203699)	6
1.12	Taivallampi (YSA204404)	7

1 Kangasalan kaupungin omistamat luonnonsuojelualueet

Kangasalan Kangasalan kaupungin mailla sijaitsevia luonnonsuojelualueita ovat Pähkinäkallio, Suoramajärven lehto, Myllymäen luonnonsuojelualue, Isolukon lukkoalue, Hietalahden lehto, Lemposen lehto, Hanhiluponkorpi, Pahakorpi, Seppälän metsä, Mäyrävuoren luonnonsuojelualue, Kirkkojärven rantametsä ja Kirkkojärven-Taivallammin luonnonsuojelualue. Näiden lisäksi kaupungilla on pienet määräalat Taivallammin ja Tervaniemenlahden luonnonsuojelualueilta.

Kokonaisuudessaan kaikki kaupungin mailla sijaitsevat luonnonsuojelualueet ovat erilaisia sekä luonteeltaan että rauhoitusperusteiltaan, ja ne toimivat näyteikkunoina Kangasalan kaupungin luontoon.

1.1 Pähkinäkallio (YSA041523)

Pähkinäkallio on noin 4,7 hehtaarin laajuinen kalliainen ja rehevä lehtoalue, joka sijaitsee Suoraman teollisuusalueen sekä moottoriliikennetien välissä. Alueen rauhoituspäätös on päivätty 14.9.1972. Rauhoituksella on haluttu turvata alueen erikoinen lehtokasvillisuus asutusalueen tuntumassa sekä säilyttää alue erämaatuntuksena sekä maisemallisesti ehyenä ja kauniina. Kangasalan kaupunki omistaa alueesta suurimman osan. Pähkinäkallio on edelleen monipuolinen luontokohde. Pähkinäkallion edustavimmat osat ovat kallion reunoja myötäilevä rehevä pähkinälehto, joka vaihettuu kuivaksi kalliokatajikkoksi sekä kalliojyrkänteiksi. Pähkinäkallio on kasvillisuudeltaan edustavaa ja siellä kasvaa pähkinäpensaiden lisäksi mm. lehtokuusamaa, taikinamarjaa, mäkilehtolustetta ja vuokkoja. Alueella on lisäksi mielenkiintoisia kiviä sekä tutkimattomia geologisia muodostumia.

1.2 Myllymäen luonnonsuojelualue (YSA041926)

Laikkolannokka, eli viralliselta nimeltään Myllymäen luonnonsuojelualue, on vajaan hehtaarin kokoinen kalliokatajikko ja kalliokeho Kirkkojärven rannalla. Alueen rauhoituspäätös on päivätty 14.2.1979. Aluetta ei ole suojeltu luonnonsuojelulain mukaisena luontotyyppinä, vaan luonnonsuojelualueena, vaikka katajaketo onkin luonnonsuojelulain mukainen luontotyyppi.

Laikkolannokka on ollut aikanaan Kangasalan edustavimpia perinnebiotooppeja, mutta on vuosien saatossa päässyt kasvamaan umpeen ja menettänyt osan erityispiirteistään. Nykyään Laikkolannokka on Pirkanmaan perinnebiotooppiluokituksessa määritelty paikallisesti arvokkaaksi. Kohde on vanha kyläläisten kokoontumispaikka ja rajautuu lounaisrajallaan valtakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön.

1.3 Isolukko (YSA041989 ja YSA042666, YSA254682)

Isolukon lukkoalueeseen kuuluu kolme eri aikoina rauhoitettua toisiinsa liittyvää luonnonsuojelualuetta. Ensimmäinen Pikkulukoksi kutsuttu alue rauhoitettiin 12.8.1980 päivätyllä päätöksellä. Tätä aluetta on tämän jälkeen täydennetty vielä kahdella uudella, 15.7.1987 ja 3.12.2002, tehdyillä päätöksillä, joiden myötä rauhoitetun alueen pinta-ala kasvoi noin 38 hehtaariin. Isolukon alue on pinnanmuodoiltaan ja maisemiltaan vaihtelevaa. Luonnonsuojelualueelle sijoittuu neljä isoa, noin 30-40 metriä syvää suppaa, joista Isolukko on Kangasalan laajin ja Vehoniemen Punamultalukon jälkeen syvin suppa. Lukkoalueella voikin tutustua sekä jääkauden jättämiin jälkiin että harjuluonnon, erityisesti suppien, mielenkiintoiseen kasvillisuuteen. Harjumuodostelmia on suhteellisen vähän koko maailmassa ja Suomen harjut ovat erityisen edustavia niin geologisten, biologisten kuin maisemallistenkin ominaisuuksiensa puolesta.

1.4 Suoramanjärven lehto (YSA042835)

Suoramanjärven lehto on pinta-alaltaan noin 1,4 hehtaarin kokoinen luonnonsuojelualue, joka sijaitsee valtakunnalliseen lehtojensuojeluohjelmaan kuuluvalla Suoramanjärven lehtoalueella Suoramanjärven länsi- ja eteläpuolella. Lehtojensuojeluohjelman tavoitteena on säilyttää edustavat näytteet lehtokasvillisuusvyöhykkeille ominaisista lehdoista ja suojella alueita siten, että niiden biologisesti arvokkaimmat piirteet säilyvät. Suoramanjärven lehtoalueen edustavin osa on valtion omistuksessa ja jää rauhoitetun alueen ulkopuolelle. Kaupungin omistaman osuuden rauhoituspäätös on päivätty 12.1.1989. Tämä luonnonsuojelulain nojalla suojeltu rinnelehto on varjoisampi ja kosteampi kuin valtion omistama lehdon osa, joten alueet täy-

dentävät hyvin toisiaan. Rauhoitettu alue on pääasiassa tuoretta kuusivaltaista rinnelehtoa, jonka alaosa on kosteaa hieskoivun ja mesiangervojen luonnehtimaa suuruoholehtoa. Rinteestä löytyy myös kosteita tihkupintoja, joihin purkautuu lähdevesiä.

1.5 Hietalahden jalopuumetsikkö (LTA207509)

Hietalahden lehto on Kangasalan Majaalahden kylässä sijaitseva noin 1,1 hehtaarin kokoinen jaloista lehtipuista koostunut metsikkö, joka on rauhoitettu 14.3.2013 tehdyllä päätöksellä. Jalopuumetsikkö on luonnonsuojelulain mukaan suojeltava luontotyyppi. Kangasalan kaupunki omistaa alueesta suurimman osan. Hietalahden jalopuumetsikkö on luontaisesti syntynyt. Metsikön puusto on monipuolinen sekä puulajistonsa että ikärakenteensa osalta. Metsikön kaikkineen noin 80 jalopuusta pääosa on lehmuksia. Lehmusten lisäksi metsikössä kasvaa myös joitakin vaahteroita. Jalojen lehtipuiden lisäksi sekapuuna kasvaa haapaa, koivua, raitaa sekä pihlajaa. Alueella on maapuita sekä joitakin pystylahoja.

1.6 Hanhiluponkorpi (YSA239444)

Hanhiluponkorpi on Sahalahdella Laipanmaalla sijaitseva Suomen itsenäisyyden juhluvuoden suojelukohde, joka on rauhoitettu 19.12.2017. Suojelualueen pinta-ala on noin 2,2 hehtaaria. Kaupungin omistama suojelualue rajautuu eteläreunaltaan vuonna 2019 perustettuun yksityisessä maanomistuksessa olevaan Seppälä metsä -nimiseen luonnonsuojelualueeseen. Hanhiluponkorven suoalue on vähäpuustoinen ja osin huonosti puita kasvava alue. Suojeltavan alueen keskelle jää pieni luonnontilainen vesialue. Kohteen ympäristössä suoalueita on ojitettu metsänkasvatusta varten. Näiden ojien vaikutukset ulottuvat jonkin verran myös kunnan maalle, mutta alue on kuitenkin hyvin korpimainen ja vähäpuustoinen. Hanhiluponkorpi sijoittuu yhdelle Kangasalan kunnan seudullisesti arvokkaasta kumpumoreenialueesta.

1.7 Pahakorpi (YSA244547)

Pahakorpi on Vehoniemenharjulla sijaitseva suojelualue, jonka suojelupäätös on tehty 8.10.2019. Suojelualueen pinta-ala on noin 0,55 hehtaaria. Pahakorven suon suojelu tukee alueen eteläpuolella olevan, vuonna 2015 perustetun yksityisen Heikkilän metsä- nimisen luonnonsuojelualueen luontoarvojen säilymistä. Pahakorven suojelulla turvataan herkän suo-ekosysteemin vesiolosuhteiden säilymistä luonnontilaisena koko suoalueella. Pahakorven suo on puustoista ja sen luontotyyppeihin kuuluu erilaisia puustoltaan mättyvaltaisia rämesoita. Pahakorven pohjoisosan korpikäme vaihettuu Heikkilän metsän suojelualueellekin yltäväksi isovarpuräkämeksi ja siitä Heikkilän metsän alueen tupasvilläräkämeksi ja puuttomaksi avosuoluudeksi. Pahakorven suon kasvilajisto on karua, mutta etenkin rahkasammallajisto on monimuotoista.

1.8 Seppälän metsä (YSA248927)

Seppälän metsä on Kuhmalahdella sijaitseva pinta-alaltaan noin 9,4 hehtaarin kokoinen luonnonsuojelualue, jonka perustamispäätös on tehty 5.10.2020. Seppälän metsä on ainut Kangasalan omistama Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman, eli METSO-ohjelman, puitteissa suojeltu kohde. Aluetta pidetään niin edustavana ja arvokkaana, että sen suojelun katsotaan edistävän luonnon monimuotoisuuden säilymistä. Suojellun metsän arvokkaimmat alueet ovat sen itäosan iäkäs kuusi-valtainen kangasmetsä, jossa monimuotoisuutta lisäävät lahoppuusto, lehtisekapuusto ja paikoittainen puuston erirakenteisuus sekä länsiosan aikoinaan ojitettu korpialue ja osittain soistunut kangasmetsikkö, joka kasvaa erirakenteista iäkästä sekametsää. Näiden alueiden välissä on talousmetsämaisempää varttunutta kangasmetsää, joka yhdistää alueen arvokkaimmat osat toisiinsa. Kohteella on jonkin verran kookkaita haapoja sekä muutamia tervaskantoja jäljellä.

1.9 Mäyrävuoren luonnonsuojelualue (YSA254539)

Mäyrävuoren luonnonsuojelualue on perustettu 26.11.2021. Kooltaan suojelualue on noin 9,2 hehtaaria. Mäyrävuoren näyttävää kalliota reunustaa

vanha havumetsä. Kallioisella alueella on runsaasti jyrkäniteitä ja jyrkkärin-teisen seinämän juurelta löytyy hiidenkiven alta luola. Kallion laelta avautuu komeat maisemat useaan suuntaan ja alue on tärkeä virkistyspaikka paikallisille asukkaille. Mäyrävuori onkin aikanaan luokiteltu yhdeksi Kangasalan avainbiotoopeista.

1.10 Kirkkojärven rantametsä (YSA254537)

Kirkkojärven rannalla sijaitseva, noin 0,75 hehtaaria oleva, metsikkö suojeltiin 26.11.2021. Kuusta haapaa, leppää ja pihlajaa kasvava rantametsä on arvokasta lehtoaluetta, ja siellä kasvaa vaateliastakin lehtolajistoa, kuten lehtopähkämöä sekä tesmayrttiä. Alueella kasvaa muutamia iältään vanhoja sekä erittäin järeitä ja näyttäviä haapoja ja alue sopiikin osaksi esimerkiksi liito-oravan elinpiiriä. Metsiköllä on merkitystä myös Kirkkojärvellä ja sen rantametsissä pesivälle linnustolle.

Kirkkojärven-Taivallammin luonnonsuojelualue (YSA254535)

Kirkkojärven-Taivallammin luonnonsuojelualue on perustettu 26.11.2021 ja on pinta-alaltaan noin 12,9 hehtaaria. Alue on Kirkkojärven ja Taivallammin välinen, suurelta osin soistunut metsäalue, jonka kasvillisuus on monipuolista. Soistuneessa korpimaisessa leppä- ja koivuvaltaisessa metsässä on paikoin myös mänty- ja kuusivaltaisia laikkuja. Alueella kasvaa runsaasti saniaisia, mm. harvinaista nevimarretta ja korpialvejuurta. Metsiköstä löytyy myös monimuotoisuuden kannalta tärkeää lahpuuta. Metsä on tärkeää pesimisympäristöä alueen linnustolle ja tarjoaa linnuille suojaa ja pesäpaikkoja. Erityisesti metsä on arvokas ekologinen viheryhteys Kirkkojärven ja Taivallammen välillä.

1.11 Tervaniemenlahti (YSA203699)

Kangasalan kaupunki omistaa noin 0,2 hehtaarin määrällän verran Tervaniemenlahden luonnonsuojelualueutta Tervaniemestä. Alueen suojelupäätös on tehty 8.1.2008. Tervaniemenlahti on kokonaisuudessaan Natura 2000-alueeksi luokiteltu umpeen kasvava järvenlahti, jolla on jokiyhteys Längelmäveteen. Lahdesta noin puolet on avovettä, joka vaihettuu aukkoisesti kortteikko- ja ruovikkovyöhykkeisiin. Rantakosteikkoa kuvaavat laajat sara- niitty- ja pensasluhta-alueet. Tervaniemenlahti on valtakunnallisesti arvokas

lintuvesi. Alue on tärkeä muuttolintujen levähdyspaikka ja muuton aikana erityisesti kahlaajat ovat hyvin edustettuina lajistossa.

1.12 Taivallampi (YSA204404)

Kangasalan kaupunki omistaa noin 0,4 hehtaarin määrään verran Taivallammin luonnonsuojelualuetta. Alueen suojelupäätös on tehty 18.11.2008. Alue kuuluu valtakunnalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan sekä Kirkkojärven Natura 2000-alueeseen. Kirkkojärven Natura-alue on suojeltu sekä luontotyyppiensä että linnustoarvojen vuoksi. Alueen linnusto on erittäin monipuolinen ja etenkin muutonaikaiset yksilö- ja lajimäärät ovat hyvin korkeita. Alue on myös kansainvälisesti arvokas kosteikkoalue.